

POSTANOWIENIE

Dnia 29 stycznia 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Janusz Niczyporuk (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Grzegorz Pastuszko

SSN Maria Szczepaniec

w sprawie ze skarg D. S. i S. S.

na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki
w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Krakowie w sprawie o sygn.
I ACa 1781/23,

z udziałem Skarbu Państwa - Prezesa Sądu Apelacyjnego w Krakowie

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw
Publicznych w dniu 29 stycznia 2025 r.,

1. odrzuca skargę S. S.;

2. oddala skargę D. S..

Grzegorz Pastuszko Janusz Niczyporuk Maria Szczepaniec

UZASADNIENIE

Pismem z 21 listopada 2024 r. D. S. i S. S. (dalej: „Skarżący”), reprezentowani przez profesjonalnego pełnomocnika, działając na podstawie art. 2 ust. 1, art. 3 pkt. 6, art. 4 ust. 3, art. 5 ust. 2 i art. 12 ust. 4 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (tekst jedn. Dz. U. Nr z 2023 r., poz. 1725 z późn. zm.; dalej: „ustawa o skardze na przewlekłość”)

złożyli skargę na przewlekłość postępowania sądowego prowadzonego przed Sądem Apelacyjnym w Krakowie w sprawie o sygn. akt I ACa 1781/23, wnosząc o:

1. stwierdzenie przewlekłości postępowania w niniejszej sprawie;
2. zobowiązanie Sądu Apelacyjnego w Krakowie do wyznaczenia pilnej rozprawy, najlepiej do połowy 2025 r., na której Sąd ten zakończy postępowanie wyrokiem;
3. przyznanie od Skarbu Państwa na rzecz Skarżących kwoty 20 000 (słownie: dwadzieścia tysięcy) złotych;
4. zasądzenie od Skarbu Państwa - Sądu Apelacyjnego w Krakowie na rzecz Skarżących kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

W uzasadnieniu skargi Skarżący wskazali, że wpływ apelacji pozwanego od wyroku Sądu Okręgowego w Tarnowie z 26 kwietnia 2023 r. w sprawie z powództwa Skarżących przeciwko Bankowi S.A. z siedzibą w W. (sygn. akt I C 1245/2229) zarejestrowano 29 czerwca 2023 r. w Sądzie Apelacyjnym w Krakowie pod sygn. I ACa 1781/23. W dalszej kolejności odpis apelacji został doręczony pełnomocnikowi powodów, który pismem z 5 września 2023 r. wniósł odpowiedź na apelację. Od tego czasu zdaniem Skarżących w sprawie nie zostały podjęte żadne czynności mające na celu rozpoznanie sprawy.

W piśmie z 3 stycznia 2025 r., Prezes Sądu Apelacyjnego w Krakowie wniósł o oddalenie skargi, a w przypadku jej uznania o przyjęcie mniejszej kwoty odszkodowania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W pierwszej kolejności wskazać należy, że zgodnie z art. 6 ust. ustawy o skardze na przewlekłość, skarga powinna czynić zadość wymaganiom przewidzianym dla pisma procesowego. Stosownie do art. 17 ust. 1 i 2 jest ustawy skarga na przewlekłość postępowania podlega stałej opłacie w wysokości 200 zł. Jeżeli skargę wniosło kilka osób, każda z nich uiszcza opłatę oddzielnie; jeżeli została uiszczona jedna opłata bez odpowiedniego wskazania, uznaje się, że wniosła ją osoba wymieniona jako pierwsza w skardze. Z kolei w myśl art. 8 ust. 2 ustawy o skardze na przewlekłość w sprawach nieuregulowanych w ustawie do

postępowania toczącego się na skutek skargi na przewlekłość postępowania sąd stosuje odpowiednio przepisy o postępowaniu zażaleniowym obowiązujące w postępowaniu, którego skarga dotyczy. Zgodnie zaś z art. 394^{1a} § 1¹ k.p.c., sąd, który wydał zaskarżone postanowienie, odrzuca w składzie jednego sędziego zażalenie spóźnione, nieopłacone lub z innych przyczyn niedopuszczalne, jak również zażalenie, którego braków strona nie usunęła w wyznaczonym terminie.

Ze względu na zaistniałe w sprawie braki fiskalne Sąd Apelacyjny w Krakowie I Wydział Cywilny wezwał pełnomocnika Skarżących do uzupełnienia braku fiskalnego skargi na przewlekłość postępowania, poprzez uiszczenie brakującej opłaty sądowej od skargi w kwocie 200 zł w terminie tygodniowym, pod rygorem odrzucenia skargi (k. 1 akt Sądu Apelacyjnego). Zakreślony termin upłynął bezskutecznie 13 grudnia 2024 r.

Ponieważ skarga na przewlekłość postępowania nie została opłacona przez S. S., to podlega ona odrzuceniu na podstawie art. 394^{1a} § 1¹ k.p.c. w zw. z art. 8 ust. 2 ustawy o skardze na przewlekłość. Z kolei skarga wniesiona przez D. S. na naruszenie przysługującego prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki w postępowaniu sądowym toczącym się przed Sądem Apelacyjnym w Krakowie została prawidłowo opłacona, podlega zatem merytorycznemu rozpoznaniu. Odnosząc się do powyższego Sąd Najwyższy wyjaśnia, że zgodnie z treścią art. 2 ust. 1 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania, strona może wnieść skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiło naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, jeżeli postępowanie zmierzające do wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie trwa dłużej niż to konieczne dla wyjaśnienia istotnych okoliczności faktycznych i prawnych albo dłużej niż to konieczne do załatwienia sprawy egzekucyjnej lub innej dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego. Artykuł 2 ust. 2 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania doprecyzowuje, że przy badaniu tego, czy w sprawie doszło do przewlekłości postępowania, należy w szczególności ocenić terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez sąd w celu wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie.

Ustawa o skardze na przewlekłość nie określa wyraźnie, jaki okres oczekiwania na rozpoznanie sprawy należy uznać za nieuzasadnioną zwłokę.

Judykatura Sądu Najwyższego stoi na stanowisku, że o przewlekłości postępowania apelacyjnego można mówić z reguły w przypadku bezczynności sądu drugiej instancji polegającej na niewyznaczeniu rozprawy apelacyjnej, która trwa co najmniej 12 miesięcy (zob. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego: z 12 maja 2005 r., III SPP 96/05; z 16 marca 2006 r., III SPP 10/06; z 21 marca 2006 r., III SPP 13/06; z 14 lipca 2016 r., III SPP 55/16; z 7 marca 2017 r., III SPP 6/17; z 19 października 2017 r., III SPP 42/17; z 21 lutego 2018 r., III SPP 3/18; z 22 stycznia 2019 r., I NSP 71/18; z 3 grudnia 2019 r., I NSP 160/19; z 28 września 2021 r., I NSP 145/21). Ten utrwalony standard orzecniczy wyznacza swoiste domniemanie co do zaistnienia przewlekłości postępowania lub braku tejże. Sąd Najwyższy zwracał jednak uwagę, że nieuprawniona jest teza, iż przekroczenie okresu 12 miesięcy trwania postępowania oznacza automatycznie wystąpienie stanu przewlekłości, bez względu na okoliczności danej sprawy, a oceniając czy w danej sprawie mamy do czynienia z przewlekłością postępowania należy brać pod uwagę kryteria określone w art. 2 tej ustawy, zgodnie z którymi dla stwierdzenia, czy w sprawie doszło do przewlekłości postępowania, należy w szczególności ocenić terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez sąd w celu wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z 11 lipca 2019 r., I NSP 48/19; z 6 maja 2020 r., I NSP 34/20; z 10 listopada 2020 r., I NSP 142/20; z 28 września 2021 r., I NSP 145/21). Powyższe oznacza, że przewlekłość postępowania nie ocenia się w sposób mechaniczny, lecz w każdej sprawie indywidualnie (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z 11 lipca 2019 r., I NSP 48/19; z 6 maja 2020 r., I NSP 34/20; z 10 listopada 2020 r., I NSP 142/20; z 28 września 2021 r., I NSP 145/21). Podobnie przesłanki stwierdzenia przewlekłości postępowania określa ETPC, który ocenia, czy przewlekłość postępowania jest nieuzasadniona, w świetle szczególnych warunków sprawy i przy uwzględnieniu takich kryteriów, jak skomplikowanie (stopień złożoności) sprawy, zachowanie stron i organów prowadzących sprawę oraz znaczenia materii objętej skargą (wyroki Europejskiego Trybunału Praw Człowieka: z 21 września 2000 r., skarga nr 33082/96, w sprawie Wojnowicz przeciwko Polsce; z 4 kwietnia 2000 r., skarga nr 38670/97, w sprawie Dewicka przeciwko Polsce; z 26 października 2000 r., skarga nr 25693/94, w sprawie Sobczyk przeciwko Polsce;

z 26 lipca 2001 r., skarga nr 29691/96, w sprawie Jedamski przeciwko Polsce; z 14 stycznia 2003 r., skarga nr 39505/98, w sprawie W.M. przeciwko Polsce; zob. też M.A. Nowicki, Europejski Trybunał Praw Człowieka – orzecznictwo, *Tom I – Prawo do rzetelnego procesu sądowego*, Kraków 2001, s. 46 i n. oraz powołane tam orzecznictwo tego Trybunału, a także postanowienia Sądu Najwyższego: z 11 lipca 2019 r., I NSP 48/19; z 28 września 2021 r., I NSP 145/21). Utrwalone orzecznictwo Europejskiego Trybunału Praw Człowieka uznaje przy tym, że sprawa jest prowadzona przewlekłe, jeżeli trwa dłużej niż trzy lata w jednej instancji (zob. np. wyrok Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z 10 lipca 1984 r. w sprawie Guincho przeciwko Portugalii, skarga nr 8990/80), a w dwóch instancjach powyżej pięciu lat (zob. wyrok Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z 7 lutego 2006 r. w sprawie Donnadieu przeciwko Francji, skarga nr 19249/02). Opóźnienie zaistniałe w trakcie jednej z faz postępowania jest dopuszczalne, pod warunkiem, że łączny czas trwania postępowania nie jest nadmiernie długi (wyrok Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z 8 grudnia 1983 r. w sprawie Pretto i inni v. Włochy; skarga nr 7984/77, zob. też postanowienia Sądu Najwyższego: z 4 stycznia 2023 r., I NSP 294/22; z 10 maja 2023 r., I NSP 35/23).

Przyjmując powyższy pogląd za własny, Sąd Najwyższy w składzie orzekającym w niniejszej sprawie stwierdza, że całościowa ocena analizowanego postępowania nie pozwala na przyjęcie, że jest ono prowadzone przewlekłe. Zauważyć należy, że istotnie czas liczony od momentu przygotowania apelacji pozwanego do rozpoznania przez Sąd Apelacyjny w Krakowie (tj. od momentu doręczenia odpisu apelacji pełnomocnikowi Skarżących, co miało miejsce 20 lipca 2023 r.), do wniesienia skargi na przewlekłość postępowania (21 listopada 2024 r.) to około 15 miesięcy, jednakże w okolicznościach niniejszej sprawy brak jest podstaw do stwierdzenia przewlekłości postępowania. Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Europejskiego Trybunału Praw Człowieka przedmiotowa sprawa w pierwszej instancji, zasadniczo nie trwała dłużej niż dwa lata. Nie upłynął również pięcioletni okres rozpoznawania sprawy w dwóch instancjach. Z tych wszystkich względów nie sposób uznać, aby czas postępowania w sprawie I ACa 2658/22 był zbyt długi, a w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Katowicach doszło do przewlekłości postępowania.

W powyższych okolicznościach Sąd Najwyższy doszedł do przekonania, że nieuzasadnione jest stwierdzenie przewlekłości postępowania w sprawie, a zatem także wydanie Sądowi Apelacyjnemu w Krakowie odpowiednich zaleceń i przyznanie D. S. odpowiedniej sumy pieniężnej, albowiem oceniając indywidualnie w sprawie ogólny czas trwania postępowania nie był on nadmiernie długi.

Z tych wszystkich względów, Sąd Najwyższy na podstawie art. 12 ust. 1 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania orzekł jak w sentencji postanowienia.

Grzegorz Pastuszko Janusz Niczyporuk Maria Szczepaniec

[SOP]

[r.g.]